

Školský zákon: zákon 561 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

Na webu: http://www.msmt.cz/_DOMEK/default.asp?ARI=103001&CAI=3255

Novela školského zákona, která vstoupila v platnost na počátku roku 2005, byla dlouho očekávanou událostí. Tento zákon „upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství.“ Skládá se celkem z 19 částí, které nabyly z větší části účinnosti k 1.1.2005; některé části včetně nové struktury maturit však vstupují v platnost 1.9.2007. Celkově lze ze zákona vycítit jistý závan liberalismu. Četba školského zákona však rozhodně není příliš zábavným nebo dokonce fascinujícím počínem...

Část první: Obecné podmínky

- stanovuje základní podmínky vzdělání a základní pojmy:
 - Národní program vzdělávání (vláda → parlament; hlavní oblasti vzd., obsahy a prostředky)
 - Rámcové vzdělávací programy – rozsah a podmínky vzdělávání pro každý obor
 - Školní vzdělávací programy – konkrétní uspořádání učiva (předměty, moduly); vydává ředitel
- popisuje školskou soustavu – MŠ, ZŠ, SŠ, konzervatoř, VOŠ, ZUŠ a jazyková škola + jejich zakládání
- vyučovací jazyk – český, nár.menšiny vlastní, min.povoluje i cizí jazyk
- vzdělávání osob se speciálními potřebami (snaha vyjít vstříc) a nadaných žáků (možnost přeskočit ročník)
- práva žáků – informace o průběhu a výsledcích studia, školská rada, vyjadřovat se k problémům svého vzdělávání
- definice různých forem vzdělání – denní, večerní, dálkové, distanční, kombinované
- hodina, učebnice, školní dokumentace, školní řád
- ve škole zakázána činnost politických stran a některé reklamy

Část druhá: Předškolní vzdělávání

Cíle předškolního vzdělávání:

Rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, osvojení zákl. pravidel chování, předpoklady pro pokračování ve vzdělávání, poskytuje speciální pedagogickou péči potřebným.

Organizace předškol. vzdělávání:

Pro děti od 3 do 6 let, o přijetí dítěte rozhodne ředitel mateřské školy (přednost mají děti v posledním roce před zahájením školní docházky), dítě může být přijato i v průběhu školního roku, ředitel může dítě vyhodit (při neomluveném záškoláctví delším než 2 týdny, při neplacení za vzdělávání v mateřské škole atd).

Část třetí: Povinnost školní docházky a základní vzdělávání

Povinnost školní docházky

Plnění povinnosti školní docházky:

Je povinná po dobu 9 let (nejvýše do školního roku v němž žák dosáhne 17 let), vztahuje se na občany ČR, na občany jiného státu EU, kteří pobývají na území ČR na základě zvl. povolení, na jiné cizince, kteří mají na území ČR trvalý nebo přechodný pobyt.

PŠD začíná počátkem škol. roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne 6 let (existují výjimky), zákonný zástupce je povinen přihlásit dítě k PŠD od 15. ledna do 15. února kalendářního roku, v němž má dítě zahájit PŠD.

Žák plní PŠD ve škole, zřízené obcí, v které má trvalé bydliště (tzv. spádová škola),

Odklad povinné školní docházky:

Není-li dítě po dosažení 6 let přiměřeně vyspělé a požádá-li jeho zákonný zástupce o odložení PŠD (potvrzení poradenským ústavem či odborným lékařem), lze PŠD odložit (maximálně do zahájení školního roku, v němž žák dosáhne 8 let).

Plnění povinné školní docházky v zahraničí nebo zahraniční škole na území ČR:

Žák může plnit PŠD také: ve škole mimo území ČR, ve škole zřízené při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu ČR, ve škole na území ČR zřízené právnickou osobou se sídlem mimo ČR

Plnění povinné školní docházky ve střední škole:

Žák, který byl v průběhu PŠD přijat ke střednímu vzdělávání, pokračuje v plnění PŠD na střední škole, na žádost zákonného zástupce žáka, převede ředitel střední školy žáka do příslušného ročníku spádové základní školy.

Jiný způsob plnění PŠD:

Tím se rozumí: individuální vzdělávání (bez pravidelné účasti ve škole) a vzdělávání žáků s hlubokým mentálním postižením.

Individuální vzdělávání: O povolení individuálního vzdělávání žáka rozhoduje ředitel školy, kam byl žák přijat k plnění PŠD, na základě písemné žádosti zákonného zástupce žáka. Individuální vzdělávání lze povolit pouze žákovi prvního stupně základní školy! Ředitel školy individuální vzdělávání povolí pokud: jsou k tomu dány závažné důvody, zabezpečeny dostatečné podmínky pro individuální vzdělávání, osoba, která bude žáka vzdělávat dosáhla alespoň středního vzdělání s maturitou, bude mít zajištěny učebnice.

Individuálně vzdělávaný žák plní za každé pololetí zkoušky z příslušného učiva, na škole, kam byl přijat k plnění PŠD.

Ředitel může zrušit individuální vzdělávání žáka pokud: nejsou k tomu zajištěny dostatečné podmínky, pokud žák na konci druhého pololetí příslušného roku neprospěl, na žádost zákonného zástupce žáka.

Výdaje spojené s individuálním vzděláváním žáka platí jeho zákonný zástupce s výjimkou učebnic a zákl. školních pomůcek,

Vzdělávání žáků s hlubokým mentálním postižením: takovému dítěti stanoví příslušný krajský úřad se souhlasem zákonného zástupce dítěte, takový způsob vzdělávání, který odpovídá jeho duševním a tělesným možnostem, na základě doporučení odborného lékaře a poradenského střediska.

Splnění povinné školní docházky:

Žák splní povinnou školní docházku uplynutím období školního vyučování ve školním roce, v němž dokončí poslední rok PŠD.

Základní vzdělávání:

Cíle základního vzdělávání:

Vede k osvojení potřebné strategie učení a na jejich základě k motivování k celoživotnímu učení, k učení tvořivého myšlení, účinné komunikaci a spolupráci, k vytváření duševního zdraví a hodnot, k ohleduplnosti k jiným kulturám a osvojení vědomostí a dovedností při rozhodování o své budoucnosti.

Stupně vzdělání:

Stupeň zákl. vzdělání získá žák úspěšným ukončením vzdělávacího programu zákl. vzdělávání v základní škole, na nižším stupni 6 nebo 8 letého gymnázia nebo v odpovídající části konzervatoře. Ukončením vzdělávacího programu základního vzdělávání v základní škole speciální získá žák základy vzdělání.

Organizace základního vzdělávání:

Základní vzdělání v základní škole má 9 ročníků a člení se na 1. a 2. stupeň. 1. stupeň je tvořen prvním až pátým ročníkem. 2. stupeň je tvořen šestým až devátým ročníkem. V místech, kde nejsou podmínky pro zřízení všech devíti ročníků, mohou být zřízeny jen některé ročníky.

Zdravotně postižení žáci se mohou základně vzdělávat deset ročníků. (v tom případě je 1. stupeň tvořen prvním až šestým ročníkem).

Přípravné třídy ZŠ:

Obec nebo kraj mohou se souhlasem krajského úřadu zřizovat přípravné třídy ZŠ pro děti v posledním roce před zahájením PŠD. V takové třídě musí být nejméně 7 dětí.

O zařazení žáků do takové školy rozhodne ředitel na žádost zákonného zástupce dítěte na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení.

Vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením, s více vadami a s autizmem:

Takoví žáci se mohou vzdělávat v základní škole speciální, opět s patřičným souhlasem a doporučením osob, v tom zainteresovaných

Průběh základního vzdělávání:

O přestupu žáka ZŠ do jiné ZŠ rozhodne ředitel školy, do které se žák hlásí. Ředitel školy, z níž žák přestupuje, do 5 dnů zašle nové škole potřebnou školní dokumentaci, týkající se žáka.

Zákonný zástupce žáka je povinen doložit důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování do tří dnů od počátku nepřítomnosti žáka.

Ředitel školy může ze zdravotních či jiných závažných důvodů uvolnit žáka na žádost jeho zák. zástupce zcela nebo zčásti z vyučování některého předmětu, zároveň stanoví náhradní způsob vzdělávání žáka.

Žákovi, který se po dobu 2 měsíců ze zdravotních důvodů nemůže účastnit vyučování, stanoví ředitel takový způsob vzdělávání, který odpovídá možnostem žáka (individuální vzdělávací plán).

Hodnocení výsledků vzdělávání žáků:

Každé pololetí se vydává žákovi vysvědčení, za první pololetí lze vydat výpis z vysvědčení.

Hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení je vyjádřeno klasifikačním stupněm, slovně nebo kombinací obou způsobů. Výsledky vzdělávání žáka v základní škole speciální se hodnotí slovně.

V posledním roce plnění PŠD vydá škola žákovi výstupní hodnocení o tom, jak žák dosáhl cílů vzdělávání.

Do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci druhého pololetí prospěl ze všech povinných předmětů s výjimkou předmětů výchovného zaměření. Do vyššího ročníku prvního stupně ZŠ postoupí i žák, který už v rámci prvního stupně

opakoval ročník a žák druhého stupně ZŠ, který již v rámci druhého stupně opakoval ročník, a to bez ohledu na prospěch tohoto žáka.

Nelze-li žáka hodnotit na konci pololetí, stanoví ředitel náhradní termín pro jeho hodnocení, a to tak, aby hodnocení za druhé pololetí bylo provedeno nejpozději do konce září následujícího školního roku.

Má-li zákonný zástupce žáka pochybnosti o správnosti hodnocení žáka, může do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o hodnocení prokazatelně dověděl, požádat ředitele o komisionální přezkoušení žáka.

Žáci devátých ročníků a žáci, kteří na daném stupni školy dosud neopakovali ročník, kteří na konci druhého pololetí neprospěli nejvýše ze dvou povinných předmětů, konají opravné zkoušky. Žák, který nevykoná opravnou zkoušku, neprospěl.

Ukončení základního vzdělávání:

Dokladem o dosažení základního vzdělání je vysvědčení o úspěšném ukončení devátého (desátého) ročníku ZŠ, nebo druhého ročníku šestiletého gymnázia nebo čtvrtého ročníku osmiletého gymnázia nebo konzervatoře. Tato vysvědčení jsou opatřena doložkou o získaném stupni základního vzdělávání. Žák, který nepokračuje v dalším ročníku, přestává být žákem školy ke dni 30. června příslušného školního roku. Žák, který byl přijat na SŠ, je považován za žáka ZŠ do 31. srpna příslušného školního roku.

Žákovi se zdravotním postižením může ředitel školy ve výjimečných případech povolit pokračování v zákl. vzdělávání do konce školního roku, v němž žák dosáhne 20 let.

Část čtvrtá: Střední vzdělávání

- dělení – střední vzdělání, SV s výučním listem, s maturitou
- přijímačky – souhlasné vyjádření nezletilého, 1 kolo 1 střední škola, nelze studovat více SŠ
- průběh – celkem běžný, lze přestoupit na jiný obor, ředitel musí přerušit vzdělávání žákyni z důvodu těhotenství, jestliže praktické vyučování může ženě nebo dítěti uškodit; školu lze přerušit na dva roky
- hodnocení výsledků – klasifikace, slovně nebo kombinací; komisionální zkoušky do 2 předmětů
- maturita – 2 části, podmínky stanovuje ministerstvo
 - společná – 3 zkoušky – ČJ (ústně + písemně), cizí j. (ústně + písemně), volitelná zkouška (matika, občanský nebo přírodovědný základ - písemně) – náhradní a opravné zkoušky na škole stanovené Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání – to eviduje všechny maturanty
 - profilová – 3 povinné + max. 4 nepovinné – stanovuje ředitel na základě rámcového VP
- maturitu lze dělat 5 let po dodělení posledního ročníku

Část pátá: **konzervatoře**

Část šestá: **vyšší odborné vzdělávání:**

- délka 3 – 3,5 roku, průběh v podstatě podobný studiu na VŠ (zkoušky atd.)
- závěrečná zkouška = absolutorium – zkouška z odborných předmětů, z cizího jazyka a obhajoby absolventské práce – 2xmožná oprava

Část sedmá: **uznávání zahraničního vzdělávání**

- žádá se krajský úřad, nutná existence mezinár. smluv (jinak rozhoduje čistě kraj)

Část osmá: **základní umělecké, jazykové a zájmové vzdělávání**

Část devátá: **další vzdělávání**

- v rámci dalšího vzdělávání může každý, kdo získal alespoň základní vzdělání, konat ve střední nebo vyšší odborné škole jednotlivou zkoušku závěrečné zkoušky, maturitní zkoušky nebo absolutoria, pokud tato zkouška odpovídá svým obsahem a rozsahem příslušnému předmětu či obsahu zkoušky uskutečňované v dané škole.
- stupeň vzdělání lze bez předchozího vzdělávání ve střední nebo vyšší odborné škole získat po úspěšném vykonání zkoušek ze všech předmětů či jiných ucelených částí učiva stanovených rámcovým a školním vzdělávacím programem nebo akreditovaným vzdělávacím programem příslušného oboru vzdělání za všechny ročníky vzdělávání a úspěšným vykonáním závěrečné zkoušky, maturitní zkoušky nebo absolutoria podle tohoto zákona.

Část desátá: **Školská zařízení a školské služby**

- Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Školská poradenská zařízení, Školská výchovná a ubytovací zařízení, Zařízení školního stravování ad.

Část jedenáctá: **Hmotné zabezpečení, odměny za produktivní činnost a úplata za vzdělávání a školské služby**

- za 40hodin práce přinášející zisk 30% minimální mzdy
- placení školného na nestátních školách

Část dvanáctá a další části: **Školská právnická osoba - výtah**

- tvrdě právnické části, těžko srozumitelná bez širšího právnického základu
- cíl ŠPO = poskytovat vzdělání, zřizovatel = kdokoliv, na dobu určitou; může se rozdělit, sloučit a splynout (a zaniknout a být zlikvidována)
- **ředitel** = orgán školské právnické osoby, max. 65 let

- a) rozhoduje ve všech ve škole mimo to, co vynímá zákon, odpovědnost státním institucím nebo zřizovateli + radě
- b) odpovídá za to, že škola a školské zařízení poskytuje vzdělávání a školské služby v souladu s tímto zákonem a vzdělávacími programy uvedenými v § 3,
- c) odpovídá za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělávání a školských služeb,
- d) vytváří podmínky pro výkon inspekční činnosti České školní inspekce a přijímá následná opatření,
- e) vytváří podmínky pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a pro práci školské rady, pokud se podle tohoto zákona zřizuje,
- f) zajišťuje, aby osoby uvedené v § 21 byly včas informovány o průběhu a výsledcích vzdělávání dítěte, žáka nebo studenta,
- g) zajišťuje spolupráci při uskutečňování programů zjišťování výsledků vzdělávání vyhlášených ministerstvem,
- h) odpovídá za zajištění dohledu nad dětmi a nezletilými žáky ve škole a školském zařízení atd.
- **školská rada** – nový orgán pro ZŠ, SŠ a VOŠ
 - orgán školy umožňující zákonným zástupcům nezletilých žáků, zletilým žákům a studentům, pedagogickým pracovníkům školy, zřizovateli a dalším osobám podílet se na správě školy (malý zájem)
 - členové – 1/3 zřizovatel, 1/3 volí žáci a jejich zástupci, 1/3 pedagogičtí pracovníci
 - úkoly
 - ✓ a) vyjadřuje se k návrhům školních vzdělávacích programů a k jejich následnému uskutečňování,
 - ✓ b) schvaluje výroční zprávu o činnosti školy,
 - ✓ c) schvaluje školní řád, ve středních a vyšších odborných školách stipendijní řád, a navrhuje jejich změny,
 - ✓ d) schvaluje pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků v základních a středních školách,
 - ✓ e) podílí se na zpracování koncepčních záměrů rozvoje školy,
 - ✓ f) projednává návrh rozpočtu právnické osoby na další rok, vyjadřuje se k rozboru hospodaření a navrhuje opatření ke zlepšení hospodaření,
 - ✓ g) projednává inspekční zprávy České školní inspekce,
 - ✓ h) podává podněty a oznámení řediteli školy, zřizovateli, orgánům vykonávajícím státní správu ve školství a dalším orgánům státní správy
- **financování z rozpočtu** – podle počtu dětí, rozdělují kraje, hlavní účel:
 - na platy, náhrady platů, nebo mzdy a náhrady mezd, na odměny za pracovní pohotovost, odměny za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné, na výdaje na úhradu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a na úhradu pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, na příděly do fondu kulturních a sociálních potřeb a ostatní náklady vyplývající z pracovněprávních vztahů, výdaje na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí, žáků a studentů zdravotně postižených, výdaje na učební pomůcky, výdaje na školní potřeby a na učebnice, pokud jsou podle tohoto zákona poskytovány bezplatně, a rovněž výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků, na činnosti, které přímo souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání, na další nezbytné neinvestiční výdaje spojené s provozem škol a školských zařízení a na investiční výdaje zařazené do programu podle zvláštního právního předpisu
- **Česká školní inspekce**
 - inspektor: VŠ vzdělání, 5 let praxe; führer = ústřední školní inspektor; nelze dělat přepadovky
 - a) získává a analyzuje informace o vzdělávání dětí, žáků a studentů, o činnosti škol a školských zařízení zapsaných do školského rejstříku, sleduje a hodnotí efektivnost vzdělávací soustavy,
 - b) zjišťuje a hodnotí podmínky, průběh a výsledky vzdělávání, a to podle příslušných školních vzdělávacích programů,
 - c) zjišťuje a hodnotí naplnění školního vzdělávacího programu a jeho soulad s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem,
 - d) vykonává státní kontrolu dodržování právních předpisů, které se vztahují k poskytování vzdělávání a školských služeb; státní kontrolu vykonává podle zvláštního právního předpisu,
 - e) vykonává veřejnosprávní kontrolu využívání finančních prostředků státního rozpočtu přidělovaných podle § 160 až 163.